

J e g y z ő k ö n y v

**az újabb épületek fővárosi helyi védelem alá helyezése érdekében
a védetté nyilvánítási eljárás részeként**

2023. január 26-án, csütörtökön 15 óra 09 perces kezdettel

a Főpolgármesteri Hivatal

(Budapest, V. kerület, Városház utca 9-11.)

I. emelet 133/B termében és

videokonferencia útján megtartott

lakossági fórumról

Napirend:

1. Újabb épületek fővárosi helyi védelem alá helyezése

Elnököl: Erő Zoltán, Budapest főépítésze

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese

(A lakossági fórum kezdetének időpontja: 15 óra 09 perc)

ERŐ ZOLTÁN: Jó napot kívánok mindenkinek! Szeretettel köszöntök mindenkit! Az egyik éves rendszeres feladatunknak teszünk ma eleget, a fővárosi helyi védelem körét próbáljuk bővíteni, erről szeretnénk tájékoztatást adni, és megindokolni ennek a rendszernek a működését, eredményeit és a létezését. Ennek keretében csak két szót szeretnék mondani.

Az országos műemléki védelem mellett a helyi önkormányzatok védelme – harminc év távlatára visszatekintve úgy tűnik – egy nagyon hasznos kiegészítő munka, a főváros esetében még azt is elmondhatjuk, hogy szinte egyedülálló, mert amit mi az elmúlt két-három évben védelemben tudtunk részesíteni, azt az országos műemlékvédelem még kihagyta az érdeklődési köréből, és ezért különösen fontosnak érezzük azt, hogy azoknak a korszakoknak, azoknak az építészeti értékeknek, azoknak az ingatlanköröknek a védelmét, amit mind megpróbálunk megfogalmazni, érvényre tudjuk juttatni, hiszen ennek ma még állami értékelése, állami védelme nem teljeskörűen, illetve nagyon szűk körűen létezik. Hogy nevén nevezzem az épületállományt, alapvetően mi az elmúlt években oda jutottunk, hogy a két világháború közötti építészeti állományt, épületállományt, tavaly már a második világháború utáni és az 50-es, 60-as évek állományát is védtük, és ami tavaly még a feldolgozás nehézsége, pontosabban a feldolgozás időszükséglete miatt kimaradt, azt próbáljuk az idén pótolni, de előre jelzem, hogy ez nem egy olyan folyamat, amely befejezhető lenne, ez egy örökké nyitott, örökké folytatódó munka, aminek kapcsán e helyen is szeretném megköszönni a kollégáimnak, elsősorban Juhász Veronikának és az ő csapatának az előkészítő munkáját. Ezzel együtt megjegyezném, hogy a városházi kollégákon kívül szakértőket, Ferkai Andrást, Branczik Mártát és Kovács Dánielt vontuk be, ezek a szakemberek az adott korszaknak a legjobb, legfelkészültebb szakemberei, és az ő segítségükkel próbáltunk értéktárat hozni arról, hogy melyik épületeket, épületegyütteseket vegyük be a védettség körébe.

Nem is húznám tovább az időt, átadom a szót Veronikának.

ENGEDYNÉ JUHÁSZ VERONIKA: *(Előadását vetített prezentációval kíséri.)* Köszöntöm önöket! A főépítész úr gondolataihoz kapcsolódva részletesen szeretném bemutatni mindazokat az épületeket, amelyeket szakmai szempontból védelemre érdemesnek tartunk és javasolnánk a Fővárosi Közgyűlés felé védelem alá helyezésre. Ez alkalommal a személyes részvétel mellett még lehetőséget biztosítunk arra is, hogy az online térben is kapcsolódjanak az érdeklődők ehhez a lakossági fórumhoz, pár jelentkezőt már érzékeltünk is itt az imént. Bízunk abban, hogy ez a fórum megfelelő információt adhat az önök számára Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének a jegyzéke bővítése okán.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése 2017-ben fogadta el a településkép védelméről szóló rendeletét, amely meghatározza a fővárosi helyi védelem célját, feladatait. A dián látható, hogy elég szerteágazó tevékenység az, amit folytatni szükséges a főváros által védelem alá helyezett épületek dolgában, ezek közül most az értékek számbavételét és a védetté nyilvánítást fogjuk kicsit alaposabban megnézni az éppen most feltárt épületek vonatkozásában.

A fővárosi helyi védelem keletkezése, vagyis 1994 óta folyamatosan bővül ez a jegyzék, amely korábban elsősorban kezdeményezés alapján tudott

megtörténni, de 2017 óta feltárás alapján hivatalból is lehetséges épületek védetté nyilvánítását kezdeményezni a Közgyűlésnél. A Közgyűlés utoljára tavaly áprilisban döntött védettségek keletkeztetéséről, az azóta eltelt közel egy év alatt feltárt és megkutatott épületeket fogom most bemutatni.

Évente maximum két alkalommal kerülhet ilyen téma a Fővárosi Közgyűlés elé, azért nem gyakrabban, mert egy nagyon bonyolult eljárást követően lehet döntésre jutni. Ennek az eljárási folyamatnak része a lakossági fórum is, ami miatt most itt összejöttünk, de ezen kívül meg kell szólítanunk az elsőfokú építési hatóságokat megtudni azt, hogy a védelem alá helyezni kívánt épületekkel kapcsolatosan folyamatban van-e esetleg valamilyen építési hatósági eljárás vagy olyan döntés, amely esetleg ellehetetlenítené a védetté nyilvánítást, például bontásra kiadott engedély. A kerületi önkormányzatokat is meg kell szólítanunk ilyenkor, érdemi szakmai konzultációt folytatunk azért, hogy minden vonatkozásban olyan épületeket tudjunk javasolni védelem alá helyezésre, amelyek a kerületi önkormányzatok oldaláról is tetszést aratnak. Ezen kívül még az E-TÉR felületén is közzé kell tenni magát a rendelattervezetet az állami szervek számára, ők is véleményezik mindezt. Ezután kerül sor a Főpolgármesteri Hivatalon belül a belső koordinációra, majd ezt követően – reményeink szerint február végén – foglalkozik majd a Közgyűlés ezzel az előterjesztéssel, amely a most bemutatandó épületeket fogja tartalmazni nagy valószínűséggel.

Nagyon nagy számban szeretnék most bemutatni épületeket, amelyeket védelemre javasolnánk. Az épületek nagy száma miatt egy-egy kép segítségével kívánom bemutatni általában ezeket a házakat, azok építészeti minőségét tematikus bontásban és cím szerinti sorrendben.

A Várostervezési Főosztály munkatársai a védelemre javasolt épületeket a helyszínen szemrevételezték, levéltári, szakirodalmi kutatásokat is folytattak, és minden egyes épületről fotódokumentáció és nyilvántartási lap készült, amely nagyon szemléletesen bemutatja a védelemre javasolt épületeket.

Kezdeményezések útján is érkezett néhány javaslat védelem alá helyezésre, a felsorolás ezt az öt épületet mutatja. Magánszemélytől és kerületi főépítészektől érkeztek javaslatok. Mind az öt épület olyan, amelynek a védelem alá helyezését szakmai szempontból támogatni lehet.

Az első épületeket bemutató dián klasszicista épületeket látunk. Ritkaságszámba megy az ilyen, amikor az 1800-as, 1900-as évek elejéről látunk még védelem alá nem helyezett épületeket – hát ezek ilyenek –, tanúházaknak is nevezhetjük ma már ezeket. Ezek a városfejlődésnek egy korábbi korszakából itt maradt házak, amelyek próbálják talán még érzékeltetni az akkori városi hangulatot. A II. kerületi épület szomszédságában már egy helyi védelem alatt álló épület áll, így tulajdonképpen a kettő együtt erősítheti is egymást. A VII. kerületi épület Wichmann kocsmaként került a köztudatba, így ismerik a legtöbben, ennek az épületnek inkább a történeti múltja és a kulturális életben betöltött szerepe az, ami miatt igazán szerethető ez az épület.

Két épületet látunk ezen a dián. Az első a XXI. kerület belső városrészében egy szocreál stílusjegyeket mutató iskolaépület, gépipari technikum működik benne. Nagyon szépen mutatja a szocreálra jellemző stílusjegyeket, meander motívum a főpárkánynál, egyenletes osztásban megvalósult nyílászárók finom műkőkeretezéssel, porticusszerűen kialakított főbejárat, ez mind-mind visszafogott formában, hiszen Magyarországon a szocreálban elsősorban egy klasszicizáló stílusirányzatot igyekeztek alkalmazni

az építészek az épületek megjelenésében, és így végül is viszonylag visszafogottan, mértéktartóan tudták ezt a stílusdiktátumot abszolválni.

A másik épület a XXII. kerületben, Kelenvölgyben található. Ez a szecessziós stílusjegyeket mutató villa azon a vidéken ritkaságszámba megy, ezért is érdemes volna megőrizni ezt a házat. Igaz, nagyon leromlott állapotában látható, de az értékei még egy alapos, körültekintő felújítással visszaállíthatóak volnának.

Szintén a XXII. kerületben, a Háros-sziget közelében áll ez az ipari épület, amely valamikor a Budafoki Papírgyárhoz tartozott. Szecessziós, premodern stílusú homlokzatain art déco stíluselemek is megfigyelhetők, nagyon hatásos maga az egész épület téglaburkolata, amely nagyon erősen meghatározza az architektúrát.

A szakmai feltáró munka jelenleg – ahogy a főépítész úr is említette – nem a két világháború közötti épületekre koncentrálódott, nem arra fókuszált, azonban az 1945 utáni épületállomány áttekintése során ezek az épületek is látókörbe kerültek, és úgy gondoltuk, hogy nem lenne szabad elmenni mellettük, hanem inkább a védetté nyilvánításukat kellene szorgalmazni. Ilyen a VII. kerületben a Barát utcai épületegyüttes, de mielőtt ezt megmutatnám, még a VIII. kerület, Víg utcában – a Nagykörúton kívül található ez az utca – az egykori, itt meghonosodott fuvarozósvilágnak az egyik épületben is megtestesült lenyomatát lehet látni ennél az épületnél, amely az utca felé egy lakóház egy kvalitásos építészeti megjelenéssel, mögötte pedig szintén ugyanabban a korban épült garázs modern jegyekkel.

A másik épület a IX. kerületben szintén egy érdekes épület. Itt annak lehattunk szemtanúi, hogy az ipari területek lakóövezetté váltak, és új utcák kerültek kiszabályozásra. Ilyen a Gabona utca is, amelynek egy saroképületét láthatjuk. Alapvetően modern épület, de díszítettségében még kevésbé szakadt el a korábbi korok építészeti irányzataitól.

A harmadik ilyen tétel a Barát utcai épületegyüttes, amely a Hársfa utca és a Szövetség utca keskeny telkeinek kiszabályozásával létrejött, egykori földszintes házak helyén alakult új utca. Érdekessége, hogy viszonylag alacsony beépítéssel nagyon gyorsan épültek fel egymás után modern épületek, és ezáltal egy olyan miliót adnak ennek az utcának, amely igazán emberléptékű. Együttesként mindenképpen védelemre érdemes.

A mai napon bemutatásra kerülő épületek talán legizgalmasabb része a második világháború utáni épületek köre. Most ezekből fogunk látni – szintén korszakhatárok közé szorítottan – épületeket. Az első rövidebb időszak a '45-től '51-ig, a szocreálig tartó, általunk átmeneti időszaknak nevezett építési periódus, amikor még a második világháború előtti stílus fut tovább, ugyanazok a szereplők, szakemberek ugyanazokkal az elképzelésekkel, jóllehet a háború után már a takarékoság elvét is figyelembe véve tervezték a házaikat. A szakirodalmi kutatásokkal végül is 150 darab építményt és 10 épületegyüttest tekintettünk át a külső szakértőinkkel, és ebből az épületállományból a most bemutatásra kerülők azok, amelyek minden szakértőnek, minden szakembernek, aki részt vett ebben a kutatásban, elnyerték a tetszését, és végül egy szakmai javaslatként most itt bemutatásra kerül.

Az, hogy mely épületek kerültek be ebbe a válogatásba, különböző szempontok szerint volt meghatározható: típusalkotó-e az az épület, amelyet vizsgálunk; egyedi építészeti kvalitásai miatt őrzendő meg az utókor számára; a városi struktúrában megtalálta a helyét; a környezetével szerves egységet alkot; megtartotta eredeti építészeti értékeit vagy a negatív változások még

visszafordíthatók; vagy esetleg védelemre jelenleg nem javasolhatók. Így a szakmai feltáró munka alapján végül is 73 darab építmény és két épületegyüttes helyi védelem alá helyezése javasolható, ezek az épületek következnek most tehát a második világháború utáni időszakból.

Rögtön az első épület, amelyet a '45 utáni időszakból bemutatok, egy nagyon izgalmas történettel rendelkezik. Az eredeti épület még a XX. század elején épült, de a második világháborúban egy német repülő belerepült az épületbe, és így elég jelentősen megsérült, ugyanakkor nem helyreállíthatatlan mértékben; ennek ellenére lecsupaszították az épületet, és egy modern épületté építették át, egészítették ki. Végül is ebben az új formájában is érték teremtdött, tehát ezért mindenképpen bekerült a válogatásba.

A másik két képen látható épületek az óbudai kísérleti lakótelep szomszédságában állnak, amelyek megelőlegezik azt a hangulatot, amelyet aztán a szocreált követően azon a bizonyos kísérleti lakótelepen nagy mennyiségben és nagyon változatos formában láthatunk. Letisztult, modern épületekről van szó ebben az esetben is.

A következő három épület is ugyanezen a területen, egymás közelségében található. Itt pontházakat látunk, amelyek szintén a modernségükkel, a racionális térszervezésükkel, egyszerű, letisztult formavilágukkal kiemelkedőek.

Az V. kerületben a Honvédelmi Minisztérium épülete szintén ebben az időszakban született, Szendrői Jenő és Lauber László, valamint Hegedűs Béla munkáját dicséri. Kiemelt beruházként valószínűzték meg, és több mint 600 irodahelyiséget alakítottak ki benne. Nagyon impozáns megjelenésű épület, korának építészeti színvonalát emeli.

A mellette lévő képen a Bányai Dolgozók Szakszervezetének a székházát láthatjuk, amely Szrogh György alkotása. A közel négyzet alaprajzú épületnek a közepén egy aulát helyeztek el, amelynek parabolikus íve, amelyet lábakra állítottak, a belső térből tárul fel igazán, onnan érvényesül, a parabolikus íven pedig a bányászati életnek az életképeit jelenítette meg a művész.

Itt jegyzem meg, hogy a most bemutatásra kerülő épületek túlnyomó többségét Ybl-díjas vagy más magas állami kitüntetésben részesült építészek tervezték, tehát talán ez is elmondja, szavatolja, érzékelteti azt, hogy milyen jelentőségű alkotásokról van itt szó.

'49-ben épült Skultéty János és Borosnyay Pál tervezésében a kőbányai egészségház, amely megépülése idején nagyon korszerű egészségügyi intézménynek volt tekinthető. Megjelenésében visszafogott, sajnos vannak olyan részletei, amelyeket az átalakítások során nem kellő érzékkel készítettek, de reményeink szerint ez egy következő felújítás alkalmával visszafordítható.

A következő képen a Vas- és Fémipari Kutató Intézet épületét látjuk a Fehérvári úton, Szendrői Jenő és Lauber László építészek tervezték. Az épületkomplexum három épületszárnyból áll, a két üzemi jellegű csarnok-, illetve műhelyépületet a Fehérvári úttal párhuzamos „L” alakú igazgatási szárny köti össze, az üzemcsarnok pedig séd tetőt kapott – ezt most itt, ezen a képen nem látjuk.

A következő dián az élmunkásházak láthatók, négy épület, amelyből három szinte teljesen egyforma, a negyedik pedig amiatt különleges, hogy ebbe az épületbe műtermeket is terveztek a művészek számára. Az épületet 2020-ban műemléki védelemre is felterjesztették, ez a kérelem azonban elutasítást kapott, ugyanakkor az építészeti és építésügyi helyettes államtitkár az elutasítás

mellett javasolta a fővárosi vagy kerületi helyi védelmét ennek a négy épületnek. Reményeink szerint ez most megtörténhet.

A „szocialista realista”, „szocreál”-nak rövidített kifejezést a köznyelv tévesen a szocializmus teljes időszakára vonatkoztatja, holott ez egy rövid építési periódusra igaz, 1951-től '56-ig szoktuk korszakhatárok közé tenni ezt az építészeti stílust, amely pártutasítás szerint történelmi stílusokban történő tervezést jelentett, így öltöztették fel azokat az épületeket, amelyeket a tervezők szívesebben a korábbi modern stílus folytatásaként láttattak volna. De láthatjuk majd a következő képeken, hogy így is figyelemre méltó, magas építészeti minőségű alkotásokat tudtak létrehozni a jó színvonalon dolgozó építészek.

Az I. kerületben, az Attila úton járunk, ahol az eredeti homlokzati terveket ismerve keresnénk az attikán elhelyezett, megjelenített szobrokat, viszont ezek nagy valószínűséggel már meg sem valósultak, mert archív képeken, amelyek nem sokkal a megépülés idejét követően készültek, sem láthatóak. A visszafogottságra való törekvés tehát azért benne volt az építési akaratban a tervezők és valószínűleg talán még a kivitelezők részéről is.

A következő két kép egy nagy területen több épületet mutat be, ezek között vannak a szocreál idején megvalósult házak a Kelemen László utca mentén, és a telek egy, az utcától távolabb eső részén pedig modern épületeket építettek nem sokkal a szocreál végét követően. Akár a szocreál idején, akár a későbbi, modern stílusban megépült épületeket nézzük, mindegyik típus védelemre érdemes. Dúl Dezső, Legány Zoltán és Schmidt Lajos munkáját dicsérik ezek a házak.

A III. kerületben, a Pacsirtamező utcában lévő szocreál épület érdekessége, hogy mellette egy műszaki elrendezésében, tömegformájában azonos épületet látunk már modern stílusban, ugyanakkor ez az épület a szocreál jellegzetességeivel felöltöztetve mégis egy szerethető, arányos épületet tudott megjeleníteni. Kevésbé ilyen frappáns a modern épületnek a megjelenése.

A következő épület a Délibáb utcában található, de rögtön lapoznék is a következő oldalra, ott van a párja. Foghíjterület alakult ki három elég nagy építési egység egybeolvasztásával. Először egy nagyobb beruházást vizionáltak erre a területre, majd látva és jobban megvizsgálva a területet – ugye, itt a Városliget közelében lévő diplomatanegyedben vagyunk – végül is úgy döntöttek, hogy az ott lévő, korábban épült villák léptékében kellene három kisebb lakóépületet építeni. Ezek közül végül is csak a Délibáb utcai két épület valósult meg, az Andrássy út felőli telken viszont ezt a beépítést már nem szorgalmazták, így ott pár évvel később, amikor a szocreál véget ért, egy modern épületet építettek, amit majd szintén látni fogunk később a másik halmazban.

A következő épületet az építészek jól ismerik, ez a Bercsényi utcában lévő Bercsényi Kollégium, amely nem annyira a szocreál stílusjegyeivel tűnik ki, habár az egyenletes ritmusban elhelyezett műkökeretezésű ablakok nyilván ezt sugallják, és a bejárat, az eredeti bejárat is emblematisztikus ebből a szempontból, de az épületnek a kulturális életben betöltött szerepe, ez a hely a kulturális életben szintén egy figyelemre méltó hely.

A XI. kerületben az 50-es években szocialista realista stílusú egyetemi épületek sora épült fel, amelyek már műemléki védelem alatt állnak. Az Egry József utca páratlan oldalán ezek egymással párhuzamosan kerültek elhelyezésre, a páros oldalon szintén ebben az évtizedben megépült még ez az ötemeletes, V1-nek nevezett épület is, amely a Villamosmérnöki Kar nagyfeszültségű laborjának ad otthont.

A másik két fotón a XIII. kerületben, a Fiastyúk utcai lakótelepen lévő műteremházat látjuk, amely a Fiastyúk utcai lakótelep egyébként is szerethető épületei közül is kimagaslóan értékes alkotás. Itt érdekesen keverednek a modern és a szocreálra jellemző formák. A kapu keretezésén, díszítésén még szocreál stílusjegyeket látunk, ezzel szeretett volna a tervező megfelelni a szocreál elvárásainak, ugyanakkor a nagyméretű fém-üveg nyílások, amelyek a műtermek bevilágítására szolgáltak, ízig-vérig modern részletek.

A XIII. kerület, Váci út 184. szám alatti épület a Ganz Magyar Hajó- és Darugyár igazgatási épületeként épült 1954-ben. A Váci úti irodafolyosó modern épületei között ez az épület még a múlt, a Váci úti ipari tevékenységre emlékeztet. Azok a stíluselemek, amelyeket az imént már többször is említettem, az egyenletes ritmusban elhelyezett nyílások, a középtengelyben, nagyjából középtengelyben kialakított hangsúlyos főbejárat hatalmas szoboralakokkal, ez mind-mind a szocreálra jellemző részlet.

Két lakótelep is a látókörünkbe került ebből az időszakból. A Kerepesi úti lakótelep az egyik, amely Legány Zoltán, Schmidt Lajos és Kun Attila tervei szerint épült fel. Zuglóban vagyunk, itt egy 2200 lakást tartalmazó együttest valósítottak meg, a korszak egyik legjelentősebb építkezése volt. A lakótelep kialakítása a beépítéstől a részletekig konzekvens építészeti koncepciót tükröz, az építési korára jellemző szocialista realista stílusjegyeket mutat, ám az általánosan használt, tipikus megoldások mellett sok egyedi ötletet, részletet is láthatunk az épületeken – a nyilvántartási lapról idéztem most egy-két olyan sort, amely markánsan alátámasztja azt, hogy miért is értékes ez az együttes.

A Nagy Lajos király úti lakótelep a másik ilyen együttesünk, amelynek a tervét Medvedt Károly és Borostyánkői László, valamint Károlyi Antal készítette. Itt 1215 lakást valósítottak meg. Három ütemben épült ez a lakótelep. Mivel elhúzódott az építkezés – '53-tól egészen '60-ig tartott –, így az első épületek még szocreál stílusban készültek, de érdekes megfigyelni, hogy hogyan ment át a folyamat ebből a szocreálból a modernbe, és a hagyományos építési módokat is felváltotta lassan az iparosítottabb, blokkos technológiával való építkezés.

A szocreált követően a szocializmus modern építészeteként definiáljuk az '56-tól egészen '85-ig terjedő időszakot. Ez nem egy szoros korszakhatár, mert ez még nyilván változni fog majd akkor, amikor nagyobb időtávból tekinthetünk erre az időszakra. Azért került ez a '85-ös szám a végére, mert a legfiatalabb épület ebből az időszakból való.

A XX. század építészetének a második világháborút követő évtizedei talán a legvitatottabbak, mivel a történelmi távlat még kevésnek bizonyulhat annak értékeléséhez. Az idősebbek számára megélt, sokszor negatív élményekhez kötődnek a korszak épületei, míg a fiatalok retró iránti érdeklődésének egyre hangsúlyosabb részét képezik. A szakemberek túlnyomó többsége számára viszont evidencia a következő képeken bemutatott épületek építészeti értéke.

Nemcsak a Várostervezési Főosztály fókuszált ilyen erővel a '45 utáni épületekre és azok legjobbjainak a válogatására, szerte Európában érzékelhetők ezek a törekvések. Talán most már a szakemberek, de az értő közönség is egyre nagyobb érdeklődéssel fordul ez iránt a korszak iránt. Ezt jelzi már az is, hogy például A műemlékvédelem táguló körei címmel az Országos Műemlékvédelmi Hivatal – amely azóta már megszűnt – már 2000-ben célul tűzte ki a '45 utáni épületek vizsgálatát és az arra érdemesek védelem alá helyezését, de a Magyar Építőművészek Szövetsége 2021-ben szintén indított egy sorozatot

Modernizmus újratöltve címmel, ez a videosorozat is azt érzékelteti, hogy érdemes foglalkozni már az ebből a korból származó épületekkel is. Tehát már a 2000-es évek legelejétől látó körbe került a szakemberek számára a modern épületek, a '45 utáni építészet témája is mint a védelemre érdemes épületek tárháza. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2021-ben A '45 utáni építészetünk védelméért címmel, egy ilyen felhívással hirdette meg a XXX. Országos Műemléki Konferenciáját. A 2021. évi Velencei Biennálé magyar kiállítása is Modern örökségünk újrakondicionálása címmel rendezett kiállítást. Ezek tehát mind-mind azt támasztják alá, hogy igenis fontos górcső alá venni ezeket az értékeket, és a legjobbakat védelem alá helyezni.

Az Attila úton több épület is épült ebben az időszakban OTP-finanszírozásban. Az épületeket igyekeztek korszerű módon telepíteni, nem száz százalékosan régi épületek helyére, hanem úgy oldották meg az épületek telepítését, hogy közöttük parkok is helyet kapjanak, ezzel rálátást engedve a Vár területére, egyúttal korszerűbb, élhetőbb környezetet biztosítva az ott élők számára. Ezeket a lakóépületeket Schmidt Lajos és Legány Zoltán készítette, a jobb oldali képen láthatót pedig Kiss Tibor.

A Gellért-hegyi víztározó talán mindenki számára ismert építmény, kívülről biztosan, a Gellért-hegy oldalába simuló, sziklára emlékeztető falai nagyon szépen simulnak a Gellért-hegy lankáiba. A belső víztározó medence is impozáns, de az nagyon ritkán látható. Elsősorban a környezetbe simuló alkotást szeretjük, és ez az építmény azt reprezentálja, hogy a sokrétű mérnöki munka, a tájrendezés és az építészeti feladatok megvalósításának az összessége milyen nivós alkotást eredményezhetett.

A Nagyhegy téren áll a Magyar Távirati Iroda székháza, annak a hírközlési üzemépülete, amelyet Virág Csaba tervezett. „A ház tulajdonképpen egy földi őrálomás, az ország kapcsolata a világ felé, a technika csúcsa, és az kell hogy legyen építészeti hangulatában is” – így írt róla a Magyar Építőművészet 1985-ben.

A szomszédos épület, a szomszéd képen látható épület a Szirtes úton álló sorházegyüttes, amelyet Spiró Éva tervezett. A Gellért-hegy oldalában beépítetlen telkekre terveztek egy 600 lakásos együttest, és annak érdekében, hogy a Gellért-hegy oldalában a korábbi beépítéshez megfelelően tudjon alkalmazkodni ez a 600 lakás, több egységre bontva és mozgalmas tömegformát kialakítva igyekeztek megvalósítani mindezt. Itt szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy ebben az időben már egyre nagyobb szerepet vállaltak az építészetben a nők, és a következő diákon is látni fogjuk majd, hogy több olyan alkotás javasolható védelem alá, amelynek a tervezője éppen egy női alkotó.

Az Építésgazdasági és Szervezési Intézet székházát Földes Lajos és Ungár Péter tervezte '70 és '74 között. Ez már a korunkhoz lényegesen közelebbi épület, talán érzékelhető is, hogy más építészeti formákkal, eszközökkel operál, mint a szocreált közvetlenül követő években megvalósult épületek. A közelmúltban kicserélték ennek az épületnek a függönyfalát, az az osztás, amelyet korábban láthattunk, sajnos eltűnt, de a gondos tervezés végül is egy olyan új állapotot eredményezett, amely nem változtatta meg az épület fő stílusjegyeit, arányait, tehát ez is elfogadható.

A másik két képen egy, a Frankel Leó utca elején, a Margit híd közelében lévő lakóépületet látunk, amelynek az alján, alsó szintjén könyvtárat létesítettek. Ez az épület a korszerű, modern, elegáns megoldásaival az 50-es

évek végének gazdasági lehetőségein túlmutató építészeti kortörténeti emlék, egyszerű eszközökkel mégis különleges épületet hozott létre.

Négy nyolcemeletes pontház a következő bemutatandó épület, amelyek közül a 84. számú OTP-beruházásban Lottóházként került be a köztudatba, Boross Zoltán tervezte ezt a négy házat. Nagyon érdekes a játékosan kialakított erkélyek, lodzsák használata, nem egy sematikus rendszer szerint látjuk ezeket az elemeket az épületeken, hanem szinte ad hoc jellegűen, és ezáltal még izgalmasabb képet nyújtanak. Az a raszter, amit a lodzsák kirajzolnak a homlokzatra, különösen érdekes hatást kelt.

P. Mueller Éva tervezte a következő épületet, amely a Ganz utcában áll. Ennek az épületnek érdekessége, hogy kerámiát alkalmazott az erkélyek mellvédjein. Ez annyira jellegzetessé tette, hogy tulajdonképpen ez lett az ismertetőjele ennek az épületnek, ez az ultramarinkék mázas kerámia.

A Kacsá utcában látható épület négy lépcsőházra szerveződik, és ezáltal az épülettömeget öt részre bontja. A fűrészfogasan elhelyezett egymáshoz kapcsolódó egységeket a lépcsőházak előre álló, a homlokzati síktól előre álló tömbjei egy kicsit még mozgalmassabbá teszik. A lépcsőházakat kopirit üveg burkolattal látták el, de sajnos az eredeti szerkezetet az építkezést követően pár éven belül lebontották, és újracserélték, ahol már nem vízszintesen helyezték el ezeket a kopirit üveg elemeket, hanem függőlegesen annak érdekében, hogy megfelelő szellőzést tudjanak biztosítani a lépcsőházaknak.

A következő épület, épületegyüttes, az MTA Központi Kémiai Kutatóintézete Hóka László tervei szerint valósult meg. Mivel pavilonos elrendezésben telepítette ezeket az épületegységeket, ez nagyon jó lehetőséget adott arra, hogy az egyre fejlődő intézménynek a megfelelő ütemben lehessen új épületegységeket létesíteni.

Ismét nő az építész tervezője ennek a két épületnek, Mináry Olga tervezte az egymáshoz közeli helyszíneken felépült lakóépületeket, amelyeknek az eleganciáját a minimálra való törekvés hatja át. A jó méretű, elegánsan kialakított lodzsák adják a karakterét ezeknek a házaknak.

Még mindig a II. kerületben vagyunk, a Zsemlye utca 8. szám alatti épületet mutatom be, amelyet Finta József tervezett. Itt törekedtek arra, hogy minél oldottabb formája legyen az épületnek, hiszen a környezetében is hasonló léptékű épületek állnak, az azokhoz való igazodást segítette az épület több részre bontása vizuálisan, ugyanakkor a terepadottságokat is igyekeztek kihasználni azzal, hogy a lejtős terepre térszinteltolások lakásokat álmodott a tervező.

A következő dián egy III. kerületi belső területen lévő lakóépület látható, amelyet Ivánka András és Klicső László tervezett. A tervezők a modern építészet attribútumait alkalmazták, friss és újszerű architektúrát valósítottak meg.

A következő két épület szintén a III. kerületben, a Dereglye utcában áll egymás közelében, az egyik tervezője Hofer Miklós, a másik épületet Farkasdy Zoltán tervezte. Ugyanaz az építési kor, '57-'58-ban tervezték és valósították meg mindkét épületet, de a külső megjelenésében markánsan eltérő a két épület, a két tervező nyilván más-más felfogásban alkotta az épületeit. Ezt mutatja ez be.

Eredetileg a Radelkis KTSZ székházaként és üzemi épületeként épült ez a brutalizmus stílusjegyeit erősen magán viselő épület, amelyet Csikvári Antal tervezett '69-'71-ben – itt is már ennek a vizsgált korszaknak a második felében járunk. A tervező olyan szerkezeti megoldásokat keresett, amelyeket a kivitelezést is magára vállaló, az építőiparban nem járatos Radelkis

műszerészei is meg tudtak valósítani, tehát kicsit olyan kalákaszerű építkezésként valósult meg, és úgy tűnik, hogy ez végül is nem állította teljesíthetetlen feladat elé az itt dolgozókat, mert egy olyan épületet hoztak létre a léczsalus nyersbeton felületekkel, a hőszigetelt üvegezésű grafitiszürke acél nyílászárókkal, a meggypiros ipari kapukkal, amely a brutalizmus építészetében az egyik legkiválóbb alkotást eredményezte. A szoborszerű tömegalakítás meghökkentő kompozíciót hozott létre.

A következő épület szintén a III. kerületben, a Toboz utcában található. Ez egy közvetlenül az erdő szélén épült, hosszú, több lépcsőházzal tagolt épület, ahol igyekeztek a tervezők a táji adottságokra, a kilátásra és az erdő közelségére is reflektálni a tervükkel. A lépcsőházak eredetileg nyitottak voltak, hogy a zöldterület irányából érkező friss levegő viszonylag akadálytalanul áramolhasson a ház túloldalán lévő, már sűrűbben beépített területek felé, de végül is ezeket a lépcsőházakat nem sokkal az építkezés befejezését követően lezárták. Ugyanakkor ennek az épületnek az erdő felőli oldalán egy nagyon különleges architektúra keletkezett azáltal, hogy az erdő felé néző hálósobák tömegét váltakozva kijebb nyújtották, az eredeti homlokzati síkon kívülre, vagy éppen azon a szinten tartották, és ezáltal zárt kubusoknak a formabontó játékát figyelhetjük meg.

A Vörösvári úti rendelőintézetet látjuk ezeken a képeken. Itt jól tetten érhető – '55-ben készült ez az épület Fekete István és Tomkay Kálmán tervezésében –, amikor már a szocreálon nagyjából túl vagyunk, az egyenletes ablakosztás még ott van, de már letisztult formákat látunk, azok a szocreálra jellemző stílusjegyek, amelyeket megszoktunk ebben a korban, már nincsenek.

Az V. kerületben eredetileg az Országos Tervhivatal székházaként épült Hóka László tervezésében ez a robosztus épület. A határozott tömegformálás, a monoton homlokzati rendszer és a sötét színű burkolatok együttese erőteljes, szigorú megjelenést kölcsönöz az épületnek, ezt láthatjuk a fotón is. Ugyanakkor nagyon markáns gesztusokkal illeszkedik a környezetéhez.

A Deák téri aluljáró metróterületén található ez az aula tulajdonképpen, amelynek a mennyezeti kialakítása különösen figyelemre érdemes. Czeglédi István munkáját dicséri.

Itt jegyzem meg, hogy a most bemutatásra kerülő lista nem végleges. Most az építészeti minőség szempontjából védelemre érdemes épületek kerültek a válogatásba, azonban a védetté nyilvánítási eljárás során állami szervektől, önkormányzatoktól beérkező vélemények alapján még módosulhat ez a felsorolás, amint már az elején is ismertettem, hogy milyen stációkat kell megjárnia a rendeltervezetnek, ennek a listának.

A következő épület a legfiatalabb a most védelemre javasolt épületek sorában, Nagy Tamás tervezte ezt az épületet már a posztmodern idején, de nem annyira a posztmodern stílusjegyek, inkább a részletek nagyon gondos formálása az, ami ennek az épületnek az építészeti értékeit taglalando kiemelhető. Különleges megoldás a tetőn elhelyezett gépészeti tér, amely mint egy toronyszerű alkotás látható az épület sarkán.

A következő épület az Andrásy út 117., erre utaltam akkor, amikor a Délibáb utcai épületeket mutattam be, ez a harmadik épület. Ezen a területen nem épült meg szocreál stílusban a harmadik épület, amelyből a Délibáb utcában kettőt is elhelyeztek, hanem helyette pár évvel később egy modern épületet helyeztek ide, amely léptékével és részletgazdagságával igyekszik az Andrásy úti paloták sorába illeszkedni, természetesen modern eszközökkel. Wágner László tervezte ezt a házat.

A VI. kerület, Liszt Ferenc téren áll a következő épület, amelyet Virág Csaba és Weichinger Károly tervezett, szintén lakóépületről és könyvtárról beszélhetünk ebben az esetben is. A racionális térszervezés, az ötletes szerkezeti megoldások, a homlokzati erkély- és nyílásrendszer finom aszimmetriája jellemzi a házat. Az aszimmetriával igyekezett az épület a szomszédaihoz megfelelően kapcsolódni, különböző magasságú épületek állnak az épület két oldalán. A lyuggatott alumíniumlemez erkélymellvédek is különleges megjelenést kölcsönöznek a homlokzatnak.

A következő épületet Dúl Dezső tervezte szintén a szocreált követő korai években. A Városligethez közeli palotanegyedben, diplomatanegyedben épült ez az épület is, amely figyelembe vette az ott korábban historikus stílusban megépült villaépületek léptékét. Három fő egységből tevődik össze az épület, amelyet középen egy lépcsőház és közlekedőtér fog össze, mindegyik lakáshoz jelentős méretű lodzsa kapcsolódik, és még további különlegességet ad ennek a tömegformának, hogy nem egy teljesen vízszintes tetővel zárta, nagyon alacsony hajlású fedést kapott ez az épület, és a homlokzatok is egységenként nagyon enyhe tompaszögben megtörtek, ezáltal a fény-árnyék hatás még különlegesebbé teszi a házat.

A VII. kerületi Városligeti fasorban megépült óvoda tervezője, Kiss. E. László nagyon nehéz feladatot kapott, ugye, a Városligeti fasor palotáinak a sorába kellett illesztenie ezt az épületet. Egy óvoda nyilván nem lesz olyan magas, mint a környező villák, viszont a kiterjedése, vízszintes irányú kiterjedése, a részletgazdagsága, a nagyon gondosan megformált részletek mégis rokoníthatják ezekkel a környező épületekkel.

A következő épület az egykori józsefvárosi interurbán telefonközpont, Cleve Rudolf alkotása. A technológia fejlődése miatt már természetesen nincs szükség telefonközpontra, viszont ez az épület is jól mutatja azt, hogy olyan épületeket, amelyekből az eredeti funkció már elmúlt, túlhaladott, hogyan lehet jól hasznosítani a későbbiekben is. Irodák, kiállítóterek, műhelyek kapnak helyet mostanában ebben az épületben, tehát a további élete, úgy tűnik, biztosítva van. Maga az épület '68-ban épült, és különlegesen formált tömege mindenképpen a védett épületek sorát gyarapíthatná.

Az '56-os harcok során nagyon sok épület megrongálódott az Üllői út mentén, ezek egy része lebontásra került, és a foghíjtelkekre közel egy időben több épületet is építettek. Ezek közül kettő látható itt a két képen. Az egyik a József körút metszéspontjában, a másik egy kicsit távolabb van, az első Csics Miklós, a második pedig Boross Zoltán alkotása. Mindkettő a korra jellemző modern építészeti megfogalmazást tükrözi.

A X. kerületben, a Jászberényi úton lévő Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet borfeldolgozó üzemének az udvarlefedését látjuk ezen a képen. Ez az impozáns formájú hiperbolikus paraboloid héjszerkezet tulajdonképpen két egymással szembe fordított parabola közti konkáv ív, amely tulajdonképpen egy szoborszerű alkotásnak is tekinthető. Megjelenésében itt a kissé természetibb környezetben tényleg egy különleges alkotás, amely mindenképpen érdemes volna megőrzésre.

A következő épület szintén a X. kerületben lévő volt Athenaeum Nyomda, amelyet Kiss András tervezett. Az épületkomplexum tömegalkotása, markáns, funkcionális eredeti színezése a De Stijl holland képzőművészeti és építészeti mozgalom hatását tükrözte – sajnos már múlt időben, mert azóta az épületet átszínezték, és ez az erőteljes színvilág lecsendesítésre került, inkább kárára, mint előnyére ennek az épületnek.

A XI. kerület, Alsóhegy utcában látható baptista imaház Csobaji Béla alkotása. Ez volt az első baptista kápolna, amely a második világháborút követően, a szocializmus korszakában megépülhetett. A tervező láthatóan az erősen korlátozott lehetőségekből is értéket tudott teremteni.

A következő épület is hasonló időben készült, Kiss Imre alkotása. Az épület attraktív homlokzatával és racionális alaprajzi kialakításával a 60-as évek építészetének kimagasló alkotása. Így az épületek bemutatásának végéhez közeledve szeretném hangsúlyozni azt, hogy sajnos a legtöbb épületen történtek már olyan kisebb-nagyobb átalakítások, amelyek nem váltak előnyére az adott épületnek. Itt, ennél a Bercsényi utcai épületnél is láthatjuk, hogy azok a nyílászárók, amelyek még eredeti színükben láthatóak – itt történetesen a sötét színre gondolok –, mennyivel harmonikusabban illeszkednek a homlokzatba, mint azok, amelyek vélhetően talán nem is csak hogy fehérek, hanem műanyagból készült fehérek, egészen megváltoztatják a homlokzat dinamikáját. Nagyon sok olyan dolog is feltűnhet ezeken a képeken, ahol szabálytalanul elhelyezett légkondicionáló berendezéseket látunk, vagy hogy nem értékörző módon színezték át a homlokzatot. Reményeink szerint ezek a beavatkozások idővel visszafordíthatók, és az eredeti építészeti értékek is újra láttathatóvá válnak. Ott, ahol nagyobb beavatkozások, tehát gyakorlatilag visszafordíthatatlan változtatások történtek, azokat az épületeket sajnos nem lehetett védelem alá javasolni.

A Budapesti Műszaki Egyetem E épülete a következő védelemre javasolt épület, amelyet Kisdi Pál és Perczel Dénes tervezett. Az 50-es években szocreál stílusú egyetemi épületek sora épült meg az Egy József utcában, a másik oldalon már láttunk egy épületet a szocreál idejéből, itt viszont most az R-T-H épület folytatásában megvalósult modern épületet látjuk, amely üvegezett folyosókkal van összekötve a korábban épült épületekkel. A toronyépület melletti lepényépületből futurisztikus formájú előadóterem nő ki, látható, amely egy organikus forma, hatásos ellentéte a toronyépületnek, amely teljesen zárt téglatest formájú. A belsejét is látjuk, az előadóterem ugyanebben a futurisztikus formában.

A következő épület, a külső-kelenföldi református templom Szabó István tervei szerint épült meg. A rendelkezésre álló szűk térbe kellett elhelyeznie ezt a templomot. Tömeggeometriai formát hozott létre, egy megdöntött hatszög alapú hasábot. A külső megjelenésében futurisztikus tömegforma a belső térbe lépve fedi fel igazán a funkcionális és esztétikai mibenlétét.

A következő épület szintén lakóépület és könyvtár egyben – ez most már a harmadik itt a sorban –, amelyet Virág Csaba tervezett. Ez a tervezőnek az első megvalósult épülete, nagyon fiatalon, a diploma megszerzését követően készítette, és már itt is látható, hogy a tervező olyan kvalitásokkal bír, amelyek a kortársai közül is kiemelik a személyiségét.

Szintén a XI. kerületben található ez a munkásszálló, amely egy földszintes lepényépületből és a belőle kimagasodó toronyépületből áll. A képek, úgy gondolom, elég szemléletesen illusztrálják azt, hogy modern eszközökkel is mennyire mozgalmas és látványos tömeget és homlokzatarchitektúrát lehet kialakítani.

A XI. kerületben ez a három épületből álló házcsoport szintén figyelemre érdemes alkotás, Preisich Gábor tervei szerint épült. Rokonságukat a homlokzatképzés, a funkcionális elrendezés mutatja, ugyanakkor nem egymás másai, mivel a három épület három különböző szituációban sorakozik egymás után: az első a Stoczek utca mentén, a következő tulajdonképpen egy parkba

ágyazottan, a harmadik pedig már valamennyire egy zárt sorú beépítéshez kapcsolódva. Ezeket a különbségeket, amelyek a földrajzi adottságokból keletkeznek, még formai jegyekkel is igyekezett tovább fokozni a tervező, az egyes épületeknek a mellvédjei különböző módon kerültek megfogalmazásra.

Az MTA Szeizmológiai Obszervatóriumát Bene László tervezte. Egy régebben épült épülethez kapcsolódik az új épület, amely szintén a brutalizmus egyik szép példája. A második képet azért tettem be, hogy érzékeltessem, hogy a brutalizmus merevsége, a nagyon-nagyon racionális formái milyen jól tudnak alkalmazkodni, mennyire jól ki tudják egészíteni a táji háttérrel, ami a Sas-hegy oldalában feltárul.

Kévés György és Földvári Éva tervezte ezt a teraszházat, amely Magyarország első teraszháza. A Sas-hegy északi lejtőjén, a terepadottságok nyújtotta lehetőségeket hasznosítva alakították ki ezeket az épületegységeket. Ez az együttes nemzetközi szinten is elismerést kapott.

A Feneketlen-tó közelében álló lakóépületet Malomsoky József tervezte '60-61-ben. Kísérleti jelleggel készítették, nagyon gondosan formált architektúra jellemzi, és a lépcsőház szoborszerű vertikális tömege is egy nagyon átgondolt, megfontolt része az épületnek, nemcsak formai játék, hanem igazából funkcionális és egészségügyi szempontok is determinálták azt, hogy ezt így alakítsa a tervező.

A XII. kerületben, a Kék Golyó utca elején álló épületegyüttes egy toronyépületből, egy alacsonyabb épületegységből, amely a zárt sorú beépítéshez kapcsolódik, valamint egy földszintes szárnyból áll, amely a Kék Golyó utca felé közösségi funkcióra alkalmas. Oldott formájával nagyon jól illeszkedik egyrészt a zárt sorú beépítéshez másrészt a Magyar jakobinusok tere modern épületegyütteséhez is.

A következő épület, lakóépületet Rimanóczy Jenő tervezte, és a Maros utcában áll. Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy Rimanóczy Jenőnek a közel egy éve levédett Fehérvári úti épületével milyen sok rokonságot mutat ez a homlokzatarchektúra. Itt is megfigyelhetjük a vöröstégla-parapetsávokat, a szalagablakot, ami eredetileg sötét színben volt tartva. Itt a Fehérvári úti épülethez képest még tovább finomította a tervező az ablakosztást és annak a kialakítását, kicsit fűrészfogasan helyezte el ezeket az ablakegységeket egy kicsit a jobb kilátás és a jobb fényviszonyok becserkészése érdekében.

Szintén a Maros utcában áll a Városmajor területén a Vasas SC városmajori teniszcsarnoka, amelyet ma már más sportfunkcióra használnak. Menyhárd István és munkatársai, Füzy Jenő és Sziklay Tibor tervezték. Ez a páros héjszerkezettel lefedett ikercsarnok lényegében a Pasaréti úti teniszcsarnoknak a megkettőzése.

A következő épület a Kiss János altábornagy utca és a Tartsay Vilmos utca találkozásánál áll, ahol egy ék alakú telekre tervezte Hont Róbert ezt a tompaszögben megtört épületet, amellyel nagyon jó lezárását adja a két utca irányából idetorkolló házsornak, és egyúttal egy kisebb teret is ki tudott így alakítani, amellyel humánusabbá tudta tenni ezt a környéket.

A Városmajor utcában álló lakóépületet Csikvári Antal tervezte. Az épület remekül illeszkedik a Városmajor utca változatos és nívós építészeti környezetébe, valamint kiváló példája hazai építészetünk szocreál utáni, a modernhez visszatérő racionális, mértéktartó lakóház-építészetének.

A következő épület már a XIV. kerületben, a Rákospatak utcában van, ahol az egykori Nagyothallók Állami Intézeteként épült meg ez az együttes Zalaváry Lajos tervezésében. A harmonikus tömegkompozíció, az egyes

épületek homlokzati formálása, a racionális szemléletű szerkezet- és térrendszere egyaránt indokolja a védelem alá helyezést – olvasható az épület nyilvántartási lapjáról.

A Pest Megyei Bíróság épülete a következő bemutatandó épület, amely a környezetéből kimagasodó egységből és egy magasföldszintes épületrészből áll. Az alacsonyabb épületrész egy különleges formájú kompozíció, mint ahogy a képen is lehet látni. Figyelemre érdemes még a tető tetőterasszal körbevett lapos tetős tömege is, amelynél egy íves felhajló zsaluzott nyersbeton héj adja a keretet.

A következő a XXI. kerület, Szárcsa utcában megépült iskola, Kismarty-Lechner Kamill tervezte ezt a formabontó épületet. Újszerű megoldást keresett az iskola kialakításához, a tantermeket nem a homlokzattal párhuzamosan fekvő téglalap formájában kívánta elhelyezni, hanem arra merőlegesen, hogy minél gazdaságosabban tudja kihasználni a teret, és minél gazdaságosabban lehessen iskolát építeni azért, hogy a tantermeknek a bevilágítása mégis megfelelően biztosított legyen, ezért a függőlegestől eltérő ferdesíkú nyílászárókat alkalmazott; igaz, így az egyes szinteken a folyosók mérete változó a tanterem mögötti területen, ami végül is a racionális térhasználat ellen hat. Az épülethez alacsonyabb épületegységek is kapcsolódnak, amelyek visszafogottabb formájúak, jól kiegészítik ezt a fő tömeget.

A XXI. kerület, Tejút utcában két iskolaépület épült egymás mellett, az egyik általános iskolának, a másik pedig középiskolának. Az általános iskola épületét sajnos átalakították, posztmodern stílusjegyekkel öltöztették fel, kárára, itt a másik épületet látjuk, ahol még eredeti formájában lehet látni az építészeti részleteket.

A következő épület a XXII. kerületben, a Nagytétényi úton megépült Kertészeti Kutatóintézet, ma Herman Ottó Konferencia Központ épülete, amelyet Pázmándi Margit tervezett. Sajnos már nem eredeti állapotában látjuk az épületet, mert később, a 90-es évek végén Hild György tervei szerint egy ferde üvegtetővel fedték be a Rózsakert felé nyíló teraszokat, így azok a teraszok belső térré váltak, közlekedő-társalgó funkciót töltenek be ma, de így is impozáns az épület, a védelme mindenképpen indokolt lehet.

Ezzel a végére értem azon épületek bemutatásának, amelyeknek a védetté nyilvánítását szeretnénk indítványozni.

Ugyanakkor érkezett egy kezdeményezés védettség megszüntetésére is a közelmúltban, nem egészen egy éve védelem alá helyezett VERTESZ-irodaház épülete kapcsán. Amint pár diával ezelőtt utaltam rá, most is védelemre javasolt egy Rimanóczy Jenő által tervezett épület, amely hasonló architektúrával bír. Ennek az épületnek a védelem keletkezése óta eltelt nem egészen egy éve alatt az épület ugyanúgy mutatja az építészeti értékeit, ezért szakmai szempontból egyáltalán nem tartjuk indokoltnak a védelem megszüntetését.

A rendelet módosítása további szempontok miatt is szükséges. Van két olyan épület, az V. kerület, Harmincad utca 6. szám alatti egykori Hazai Bank székháza, amelyet Rainer Károly tervezett, és a XXI. kerületben, a Szabadkikötő úton a Kvassay-zsilip épülete, amely időközben műemléki védelmet kapott, ezért a fennálló jogszabályok miatt ezeknek az épületeknek a fővárosi helyi védettségét meg kell szüntetni.

Arra vonatkozóan is van még kötelezettségünk, hogy ott, ahol különböző igazítások szükségesek a jegyzék információtartalmában, a címek, a helyrajzi számok, a tervező neve, az épülettervezés éve, a funkció pontos megnevezése

tekintetében, ott is javításokat kell tennünk. Ezek ilyen technikai beavatkozások a jegyzékben.

Annak illusztrálására, hogy milyen különleges értékek állnak védelem alatt, a Védett kincseink című kiadványt szeretném a figyelmükbe ajánlani, amely a 25 év alatt fővárosi helyi védelem alá helyezett épületekből ad egy válogatást. És szeretném felhívni a figyelmüket arra, hogy egy vándorkiállítást is készítettünk az elmúlt időszakban, amely legközelebb március 2-ától lesz megtekinthető a Szabó Ervin Könyvtár Baross utcai épületében – minden érdeklődőt szeretettel várunk majd erre az alkalomra. Egy hónapig lehet majd ott megtekinteni ezt a kiállítást, amelynek a címe Eklektikától a brutalizmusig, tehát egy olyan időszakot ölel fel, amely részben a most bemutatásra került épületekhez hasonló, egy évvel ezelőtt levédett épületeket is bemutat.

Kérem, figyeljék a főváros honlapját, a Budapest portált, ahol a fővárosi helyi védelemre vonatkozó új információk folyamatosan megjelentetésre kerülnek az Építészet rovatban.

Technikai információ még, hogy az itt bemutatott prezentáció hamarosan mindenki számára elérhető lesz az interneten, a Budapest honlapon, a www.budapest.hu címen.

A közzétett rendelettervezettel kapcsolatban II. hó 5-éig várjuk az észrevételeket a telepuleskep@budapest.hu e-mailcímen, a dián látszik ez az adat is.

Már most jeleznem kell, hogy ha a mai fórumra történt regisztráció során érkeztek vagy érkeznek még javaslatok védelem alá helyezésre, azok ebbe a körbe már nem tudnak becsatornázódni az imént ismertetett elég hosszú eljárási folyamat miatt, de egy következő alkalomra mindenképpen kézbe vesszük. A most bemutatott épületek között is van olyan, amely hasonlóan érkezett, és most tudjuk a Közgyűlés elé vinni.

Köszönöm a figyelmüket és nem utolsósorban kollégáim lelkes segítségét a prezentáció összeállításában és a közel egy éve tartó kutatómunkában is. Köszönöm szépen. *(Taps.)*

ERŐ ZOLTÁN: Köszönjük szépen Verának a részletes ismertetést. Én azt gondolom, hogy látszólag sok idő telt el, de valójában ez a minimum ahhoz a munkához képest, amit a kollégák az épületek feldolgozásával, felderítésével, jegyzékbe vételével töltöttek, és hát bőven megéri ez ahhoz képest, ami értéket ezek az épületek képviselnek; múltunk részleteit, tulajdonképpen az önazonosságunkat tudjuk keresni ebben a felhozott választékban, amit a védelem meg tud őrizni – legalábbis reményeink szerint.

Én szeretném átadni a szót. Azt kérem, hogy ha valaki szeretne hozzászólni, az mindig kézfeltartással jelezze ezt, kétperces idő van erre, és kérnénk szépen, hogy kapcsolja be a mikrofont a zöld gombbal, és mutakozzék be, aki szeretne hozzászólni. Köszönöm szépen. *(Senki nem jelentkezik.)* Senki? *(Senki nem jelentkezik.)*

Akkor köszönjük szépen a részvételt, az érdeklődést, és köszönjük szépen a bemutatót.

ENGEDYNÉ JUHÁSZ VERONIKA: Köszönjük a munkatársaknak az óriási, lelkes közreműködést.

ERŐ ZOLTÁN: Teamsen sincs kérdés? Van-e kérdés a külső megfigyelőktől? *(Jelzésre:)* Nincs. Akkor köszönjük szépen a munkát.

(A lakossági fórum befejezésének időpontja: 16 óra 38 perc)